

Hazırlayan: Salim SELVİ

HAFTANIN VAAZI

ALLAH'IN
RAHMET
ve
MERHAMETİ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ , بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ *

صَلُّوا عَلَى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ * صَلُّوا عَلَى طَيْبِ قُلُوبِنَا مُحَمَّدٍ *

صَلُّوا عَلَى شَفِيعِ ذُنُوبِنَا مُحَمَّدٍ *

رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي يَفْقَهُوا قَوْلِي * وَأَفْوِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ * إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ *

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ *

سُبْحَانَكَ لَا فَهْمَ لَنَا إِلَّا مَا فَهَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ *

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ * بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ
مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا
يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- **Rahmet:** Rahman ve Rahim kelimelerinin köküdür. İncelik, ihsan, şefkat etme, bağışlama, acıyıp esirgeme. Allah'ın kullarına acıması, onlara sevgi, şefkat ve merhametle muamele etmesi, bol bol ihsanda bulunması anlamında Kur'anî bir tabir.
- Kur'an öncelikli olarak Allah'ın rahmetinden, O'nun Rahman ve Rahim oluşundan söz eder. Rahmet özelliği O'nun alemlerin Rabbi ve her şeyin yaratıcısı oluşunun bir gereğidir. O, bu sıfatıyla varlıkları yaratmış, şekil vermiş ve onların ihtiyaç duydukları her şeyi onlara bağışlamaktadır.
- *Rahmet kavramı, sevgi, aşk, şefkat, rikkat(incelik), müşfiklik, ihsan ve nimet verme gibi merhametle ilgili bütün unsurları içerisine alır.*

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Allah Teâlâ, kullarına rahmet ve şefkatle davranmayı nefsine vacib kıldığını, şu ayetiyle açıklamıştır.

○ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

- "Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara de ki: Selâm size! Rabbiniz, sizden her kim bilmeyerek fenalık yapar da arkasından tövbe eder ve nefsini düzeltirse, ona rahmet etmeyi kendi üzerine almıştır. O, bağışlayan ve merhamet edendir" (*En'am, 6/54*)

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- **Rahmet**, bütün yaratıkların iyiliğini isteyip onlara yardım etme arzusu duymaktır. Allah Teâlâ'nın bu kelimedenden türemiş bazı güzel isimleri vardır;
- **Rahmân**: Pek fazla sürekli merhamet sahibi, esirgeyen
- **Rahîm**: Çok merhamet edici, bağışlayan,
- **Erhamü'r-râhimîn**: Merhametlilerin en merhametlisi,
- **Hayru'r-râhimîn**: Merhametlilerin en hayırlısı,
- **Zü'r-rahme**: Rahmet sahibi,
- **Zü Rahmetin Vasia**: En geniş Rahmet sahibi... gibi.

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Kur'an-ı Kerim'de yüzden fazla yerde geçen bu isimler, Allah'ın rahmetinin çok ve tükenmez derecede bol ve her şeyi kapladığını gösterir.
- Cenab-ı Allah yaratıklarına, şanına yakışır bir acıma ve şefkat duygusu ile muamele eder. *Esasen hayatın kaynağı da, bu ilâhî rahmettir.*
- Yaratılışı düşünecek olursak, insanı oluşturan sperm ve yumurta, çok sağlam, dış etkenlerden korunmuş, rahim denilen çok müsait bir ortamda birleşerek gelişir.
- Hayatın ilk kıvılcımı, ancak böyle bir rahmet ortamında başlayabileceği için ona, aynı kökten türemiş olan Rahim ismi verilmiştir.

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Dünyaya gelen her canlı yavrusu ancak, Allah'ın verdiği nimetler ve ana-babasının sevgi ve merhametiyle gelişip büyüyebilir. Eğer bu merhamet duygusu olmasa, hayatın devamı mümkün olmazdı. Allah Teâlâ'nın;

○ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

- "Benim rahmetim her şeyi içine almıştır" (*Arâf, 7/156*) sözü bu gerçeği ifade etmektedir. Canlılar, ilahi rahmetin çeşitli tecellileri olan ve saymakla bitirilemeyecek nice nimetler sayesinde hayatîyetlerini devam ettirirler.

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Hak yolu bulmaları için Allah Teâlâ'nın insanlara kitaplar, peygamberler göndermesi de rahmetinin bir tecellisidir:

● وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

- "Ey Habibim Muhammed! Biz seni, alemlere rahmet olasın diye gönderdik" (*Enbiya, 21/107*) (*Köten Akif, Şamil İA, "Rahmet" maddesi*)

Merhamet Ne Demektir?

- **Merhamet:** Acıma, esirgeme, koruma, sevgi gösterme, yardım etme. İnsanı başkalarına iyilik ve yardım etmeye yönlendiren acıma duygusu.
- Tüm yaratılmışlara sevgi ile yaklaşma, onları kötülüklerden koruma ve kurtarma, zor durumlarında yardım etme, bağışta bulunma, affetme gibi iyi huy ve davranışların başlıca nedenidir. Kaynağı Allah'tır. *İnsanlardaki merhamet, Allah'ın rahmet ve merhametinin bir tecellisi, bir yansımasıdır.*

Merhamet Ne Demektir?

- Allah'ın en önemli niteliklerinden birisi merhametidir. Bu niteliğini ifade eden Rahman ve Rahim adlarının Kur'an'da Allah ve Rab adlarından sonra en çok anılan adlar olması, Allah'ın merhamet niteliğinin önemini ve sonsuzluğunu gösterir.
- Allah bu niteliği nedeniyle besleyip büyütür, ödüllendirir, nimetler bağışlar, suçları affeder, peygamberler aracılığı ile insanlara doğru yolu gösterir.

Merhamet Ne Demektir?

- Hz. Peygamber (s.a.s)'in gönderilmesi, Kur'an'ın indirilmesi de Allah'ın merhametinin bir sonucudur.

○ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

- "(Musa) dedi ki: "Ey Rabbim! Beni ve kardeşimi bağışla! **Bizi rahmetinin içine al.** Sen merhametlilerin en merhametlisisin." **(A'raf, 7/151)**

- إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ

- "Çünkü Kullarımdan: "Ey Rabbimiz, iman ettik; bizi bağışla, bize acı; Sen merhamet edenlerin en hayırlısısın!" diyenler vardı." **(Mü'min, 23/109).**

Merhamet Ne Demektir?

- Hz. Peygamber (s.a.s), Allah'ın merhametinin büyüklüğünü ve insanlardaki merhametin kaynağı olduğunu dile getirdiği bir hadislerinde şöyle buyurur:

○ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَعَم) يَقُولُ جَعَلَ اللَّهُ الرَّحْمَةَ مِائَةَ جُزْءٍ فَأَمْسَكَ عِنْدَهُ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ وَأَنْزَلَ فِي الْأَرْضِ جُزْءًا وَاحِدًا فَمِنْ ذَلِكَ الْجُزْءِ تَتَرَأَى خَلْقٌ حَتَّى تَرْفَعَ الدَّابَّةُ حَافِرَهَا عَنْ وَلَدِهَا خَشْيَةَ أَنْ تُصِيبَهُ

- "Allah merhametini yüz parçaya ayırdı, doksan dokuz parçasını kendi yanında tuttu, bir parçasını yeryüzüne indirdi. İşte bu bir parça rahmet sebebiyle yaratıklar birbirine merhamet eder. Hatta yavrulu hayvan, bir tarafını incitir endişesiyle ayağını yavrusundan sakınır" (**Buhari, Edeb, 19, Müslim, Tevbe, 17/4942**)

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَعْم) إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِائَةَ رَحْمَةٍ كُلُّ رَحْمَةٍ طِبَاقٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجَعَلَ مِنْهَا فِي الْأَرْضِ رَحْمَةً فَبِهَا تَعْطِفُ الْوَالِدَةُ عَلَى وَلَدِهَا وَالْوَحْشُ وَالطَّيْرُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَكْمَلَهَا بِهَذِهِ الرَّحْمَةِ
- (1985)-Yine Müslim'de gelen bir diğer rivâyette [Resulullah (a,s)]: "Allah, arz ve semayı yarattığı gün, yüz rahmet yarattı. Her bir rahmet göklerle yer arasını dolduracak kadardır. Ondan yeryüzüne tek bir rahmet indirmiştir. İşte anne, yavrusuna bununla şefkat eder. Vahşi hayvanlar ve kuşlar birbirlerine bununla merhamet ederler. Kıyamet günü geldiği vakit Allah, rahmetine bunu da ilâve ederek (tekrar yüze) tamamlayacaktır." **[Müslim, Tevbe 21, (4946)]**

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَنَّهُ قَالَ قَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ (صَعْم) بِسَبْيٍ فَإِذَا امْرَأَةٌ مِنْ السَّبْيِ تَبْتَغِي إِذَا وَجَدَتْ صَبِيًّا فِي السَّبْيِ أَخَذَتْهُ فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِهَا وَأَرْضَعَتْهُ فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ (صَعْم) أَتَرُونَ هَذِهِ الْمَرْأَةَ طَارِحَةً وَلَدَهَا فِي النَّارِ قُلْنَا لَا وَاللَّهِ وَهِيَ تَقْدِرُ عَلَى أَنْ لَا تَطْرَحَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَعْم) فَاللَّهُ تَعَالَى رَحِمٌ بِعِبَادِهِ مِنْ هَذِهِ بَوْلِدِهَا
- Ömer b. Hattab (r.a.) şöyle anlatır: "Allah Resulü'nün huzuruna bir takım esirler gelmişti. Bunların içinde bir kadın vardı ki çocuğunu aramakta idi. Kadın esirler arasında çocuğu bulunca hemen onu aldı bağına bastı ve emzirmeye koyuldu. Allah Resulü (a.s.) bize: "Şu kadının, kendi çocuğunu ateşe atacağını sanır mısınız?" dedi. Biz de: Hayır vallahi. Atmamak elinden geldiği sürece atmaz, dedik. Bunun üzerine Allah Resulü: "İşte muhakkak ki yüce Allah, kullarına bu kadının çocuğuna acımasından daha merhametlidir" buyurdu. (Müslim, Tövbe, 4947)

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Allah'ın merhamet niteliğinin bir sonucu olarak insanlara gönderilen peygamberlerin en önemli özelliklerinden birisi de merhametli olmalarıdır. Kur'an, *âlemlere rahmet olarak gönderildiğini (Enbiya, 21/107), Allah'ın rahmeti sayesinde insanlara yumuşak davrandığını (Âl-i İmran, 3/159)* belirttiği Hz. Peygamber (s.a.s)'in bu özelliğini şöyle açıklar:

● لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

- "Ey mü'minler! And olsun ki, içinizden size sıkıntıya uğramanız kendisine ağır gelen, size düşkün, mü'minlere şefkatli ve merhametli bir peygamber gelmiştir" (*Tevbe, 9/128*)

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Merhamet mü'minlerin de temel özelliklerindedir. Bu nedenle Kur'an mü'minlerin birbirlerine karşı merhametli olduklarını belirtir (***Fetih, 48/29***).
- Başka bir yerde de kurtuluşa eren, ahirette kitapları sağ ellerinden verilen mü'minlerin nitelikleri sayılırken

○ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

- "Sonra inanıp birbirlerine sabır tavsiye edenlerden, merhametli olmayı tavsiye edenlerden olmaktır" (***Beled, 90/17***) buyrulur.

Allah Kimlere Merhamet Eder?

○ Allah'a ve peygamberine itaat edenlere rahmet edilir:

○ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

○ "Allah'a ve Resûl'üne itaat edin ki rahmete kavuşturulasınız."
(Al-i İmran, 3/132)

○ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ
صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا

○ "Kim Allah'a iman edip buna sarılırsa, yarın Allah onları kendi katında mutlak bir rahmet içine koyacak, bol nimetine kavuşturacak bir de onları, doğru kendisine varan bir yolun yolcusu edecek." (Nisa, 4/175)

Allah Kimlere Merhamet Eder?

Allah iyilik edenlere rahmet eder: ○

○ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا
إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ

- "İslah edilmesinden sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Allah'a korkarak ve (rahmetini) umarak dua edin. uhakkak ki iyilik edenlere Allah'ın rahmeti çok yakındır."

(Araf, 7/156)

○ Allah kendi yolunda cihad edenlere rahmet eder:

○ وَلَئِن قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

- "Eğer Allâh yolunda öldürülür, ya da ölürseniz, Allâh'ın bağışlaması ve rahmeti, onların topladıkları(dünyâ malı)ndan daha hayırlıdır." **(Al-i İmran, 3/157)**

Allah Kimlere Merhamet Eder?

○ Allah mü'minlere rahmet eder:

○ هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

- "O(Allâh)dır ki, sizi karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için üzerinize rahmet eder, melekleri de (size acıyıp mağfiret dilerler. Allâh) mü'minlere karşı çok merhametlidir." (**Ahzab, 33/43**)

○ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ

- "Onların, Rableri kendisinden bir rahmet, bir hoşnutluk ve içlerinden kendilerine sürekli bir nimet bulunan cennetlerle müjdeler." (**Tevbe, 9/21**)

Allah Kimlere Merhamet Eder?

Allah infak edenlere rahmet eder: ○

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

- "Bedevi Araplardan kimi de var ki Allah'a ve âhiret gününe inanır, verdiğini Allah'a yakın dereceler kazanmağa ve Elçinin du'âlarını almağa vesile sayar. Gerçekten o (verdikleri) kendileri için yakın dereceler(e vesile)dir. Allâh onları rahmetinin içine sokacaktır. Muhakkak ki Allâh bağışlayandır, merhamet edendir." **(Tövbe, 9/99)**

○ Allah tevbe edenlere rahmet eder:

○ قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

- "(Salih)Dedi: "Ey kavmim, iyilikten önce neden kötülüğe koşuyorsunuz? Rahmetine ulaşmanız için Allah'tan mağfiret dilemeniz gerekmez mi?" **(Neml, 27/46)**

Allah Kimlere Merhamet Eder?

Allah kendisinden korkanlara rahmet eder: ○

○ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

- "İşte bu (Kur'an), bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Buna uyun ve Allah'tan korkun ki size merhamet edilsin."

(En'am, 6/155)

- **Allah Kur'an okuyan ve dinleyenlere (uyanlara) rahmet eder:**

○ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

- "Kur'ân okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki, size rahmet edilsin." **(A'raf, 7/204)**

Rahmet Çeşitleri / Neler Rahmettir?

○ *Hidayetten ayrılmamak rahmettir:*

○ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

○ "(Onlar derler ki): "Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra kalblerimizi eğriltme, bize katından bir rahmet ver, kuşkusuz sen çok bağış yapansın.«

○ *Allah'ın günahları affetmesi rahmettir:*

○ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

○ "De ki: "Ey kendi aleyhlerine haddi aşmış kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (*Zümer, 39/53*)

Rahmet Çeşitleri / Neler Rahmettir?

○ *Hz. Muhammed rahmettir:*

"Ey Habibim Muhammed! Biz seni, وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ○
alemlere rahmet olasın diye gönderdik" **(Enbiya, 21/107)**

○ Çünkü O ve O'nun tebliğ ettiği din, Allah'ın kullarına merhameti sonucu gönderilmişlerdir. Peygamber (s.a), insanları sevdiği, onlara acıdığı ve şefkat ettiği için, onların kurtuluşunu istemektedir. Rahmet Peygamberi bütün insanları kucaklıyor, onlara doğru yolu gösteriyor, onları cennete ve Allah'ın affına çağırıyor. O, rahmetin canlı görüntüsüdür. O, merhamet, acıma ve bunun sonucu olarak iyilik etme ahlakının insan örneğidir. O, engin merhameti sebebiyle en azılı günahkarları bile hidayete davet etmiştir. **(K. Ece, Hüseyin, İslam'ın Temel Kavramları, s.524)**

Rahmet Çeşitleri / Neler Rahmettir?

○ *Kur'an rahmettir:*

○ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءتُكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

○ "Ey insanlar! Rabbinizden size bir öğüt ve kalplerde olana şifa, inananlara doğruyu gösteren bir rehber ve rahmet gelmiştir." (*Yunus, 10/57*) O'na uymakta rahmettir;

○ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

○ "İşte bu (Kur'an), bizim indirdiğimiz mübarek bir kitaptır. Buna uyun ve Allah'tan korkun ki size merhamet edilsin." (*En'am, 6/155*)

Rahmet Çeşitleri / Neler Rahmettir?

○ Allah'ın karı-koca arasına koyduğu sevgi rahmettir:

○ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

○ "İçinizden, kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp; aranızda muhabbet ve rahmet var etmesi, O'nun varlığının belgelerindendir. Bunlarda, düşünen millet için dersler vardır." (Rum, 30/21)

Rahmet Çeşitleri / Neler Rahmettir?

- **Ahiret azabından kurtulana rahmet edilmiş demektir:**

○ مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ

- "(O öyle bir gündür ki) o gün kimden azâb çevrilip savılırsa gerçekten (Allâh) ona (merhamet etmiş) acımıştır. İşte apaçık başarı budur," (*Enam, 6/16*)

- **Gece ve gündüz rahmettir:**

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

- "Rahmetinden dolayı sizin için geceyi ve gündüzü var etti ki, geceleyin dinlenesiniz ve (gündüzün) Allâh'ın lutfunu arayasınız ve (Allâh'ın nimetine) şükredesiniz." (*Kasas, 28/73*)

Allah'ın Rahmetinden Ümit Kesilmez

○ يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْئَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ

- "Ey oğullarım! Gidin de Yusuf'u ve kardeşini iyice araştırın, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü kâfirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden ümit kesmez."
(Yusuf, 12/87)

○ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

- De ki: "Ey kendi aleyhlerine haddi aşmış kullarım, Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah, bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir." (Zümer, 39/53)

Allah'ın Rahmetinden Ümit Kesilmez

- وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَئِكَ يَئْسُوا مِن رَّحْمَتِي وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
- "Allah'ın âyetlerini ve O'na kavuşmayı inkâr edenler -işte onlar- benim rahmetimden ümitlerini kesmişlerdir ve onlar için acıklı bir azap vardır." (*Ankebut, 29/23*)
- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ (صَعَم) قَالَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي تَغْلِبُ غَضَبِي
- Ebu Hüreyre'nin (r.a.) ifade ettiğine göre: Hz. Peygamber (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Allah mahlûkatı yarattığı zaman kendi nezdinde Arş'ın üzerinde bulunan kitabına: "Muhakkak benim rahmetim gazabıma üstün gelir" yazmıştır. (*Müslim, Tevbe, 4939*)

Allah'ın Rahmetinden Ümit Kesilmez

- İslâm'ın İlâh inancına göre Allah hem rahmet hem de gazab sahibidir. Rahmeti ile iyileri mükâfatlandırırken, gazabı ile de kötülerini cezalandırır. Rahmetinin gereği cenneti yarattığı gibi, gazabının gereği olarak da cehennemi yaratmıştır.
- İyilerin mükâfatlandırılması, haksızlığa uğrayanlara haklarının iadesi ne kadar gerekli ve hoş ise, kötülerin mahrum bırakılması, zâlimlerin zulümleri sebebiyle cezalandırılmaları da aynı şekilde gereklidir ve hoştur.
- Mutasavvıflarımız "Lütfun da hoş kahrın da hoş!" derken bu adaleti düşünmüş olmalıdırlar. Dünya hayatı bile bu dengeyi korur: İyileri taltif ederken kötüler için hapis hâneler yapar. Zâlimlere ceza takdir etmeyen bir nizâm düşünülemez.

Rahmetinden ümit kesilmez ama Allah suçluları da cezasız bırakmaz:

○ فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

- "Eğer seni yalanladılarsa, de ki: "Rabbiniz bol rahmet sâhibidir. Fakat O'nun azâbı da suçlu toplumdan geri çevrilmez (gazabı suçluların üzerine bir indi mi, onu kimse geri çeviremez)." (*En'am, 6/147*)

Melekler bile Allah'ın rahmetini umarlar azabından korkarlar:

○ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا

- "O yalvardıkları da, onların (Allah'a) en yakın olan(lar)ı da Rablerine yaklaşmak için vesile ararlar; O'nun merhametini umarlar, azâbından korkarlar. Çünkü Rabbinin azâbı, cidden korkunçtur." (*İsra, 17/57*)
- Kur'an'ın bu tutumuna uygun olarak Hz. Peygamber (s.a.s) de merhamet konusu üzerinde önemle durmuş, teşvik etmiş, zaman zaman katı ve acımasız davranan insanları uyarmıştır.
- Peygamberimizin bir hadislerinde:
- "*Merhamet etmeyene merhamet edilmez*" (*Buhari, Edeb, 18*) buyurmuştur.

Diğer bir hadislerinde de insanın merhametinin Allah'ın kendisine göstereceği merhametin nedeni olduğunu şöyle belirtir:

○ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

"İnsanlara merhamet etmeyen kimseye de Allah merhamet etmez" (*Müslim, Fezail, 66/4283*)

- Abdullah İbnu Amr İbni'l-Âs (r.a) anlatıyor: "Resulullah(a,s) buyurdular ki: "Allah, merhametli olanlara rahmetle muamele eder. Öyleyse, sizler yeryüzündekilere karşı merhametli olun ki, semâda bulunanlar da size rahmet etsinler. Rahim (akrabalık bağı) Rahmân'dan bir bağıdır. Kim bunu korursa Allah onunla (rahmet bağı) kurar, kim de koparırsa, Allah da ondan (rahmet bağını) koparır." [*Tirmizî, Birr 16, (1925); Ebû Dâvud, Edeb 66, (4941).*]

İslam'ın öngördüğü merhamet tüm yaratıkları içine alacak kadar geniş kapsamlıdır.

- Çocuklar, kadınlar, yaşlılar, yetimler, kimsesizler, hastalar ve yoksullar başta olmak üzere tüm insanlara merhamet göstermenin yanı sıra, diğer tüm canlılara da merhametli davranmak mü'minlerin görevidir. Yüzüne damga vurulmuş bir eşeği görünce *"Bu hayvanı dağlayana Allah lanet etsin"* (Müslim, Libas, 107) buyurmuştur.
- دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا
- "Kendi katından derece derece rütbeler, bir mağfiret ve rahmet vermiştir. Öyle ya, O çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir." (Nisa, 4/96)

Hz. Peygamber (s.a.s):

○ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ (صعم) أَنَّ امْرَأَةً بَغِيًّا رَأَتْ كَلْبًا فِي يَوْمٍ حَارٍّ يُطِيفُ بِبَيْتِ
قَدْ أَدْلَعَ لِسَانَهُ مِنَ الْعَطَشِ فَنَزَعَتْ لَهُ بِمُوقِهَا فَغُفِرَ لَهَا

- Ebu Hureyre'den (r.a.) nakledildiğine göre: "Hz. Peygamber (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Fahişe bir kadın, sıcak bir günde bir kuyunun etrafında dolaşmakta olan bir köpek görmüştü. Köpek susuzluğun şiddetinden dolayı dilini çıkarmış vaziyette idi. Bu fahişe kadın hemen mesti ile kuyudan su çıkarıp köpeği suladı. İşte bu sebeple kadın mağfiret olundu."
(Müslim, Selam, 4163)

ALLAH'IN RAHMET ve MERHAMETİ

- Bir hadislerinde kötü yola düşmüş bir kadının susuzluktan ölmek üzere bulunan bir köpeğe su verdiği için Allah tarafından bağışlandığını diğer bir hadisinde de kedisini açlıktan ölmeye mahkum eden merhametsiz bir kadının, bu davranışı, nedeniyle cehenneme atılmayı hak ettiğini belirterek merhametin insanlârla sınırlı olmadığını dile getirir.
- Hayvanlara iyi bakılıp beslenmesi (*Ebu Davud, İsti'zan, 39*), zevk için dövüştürülmemesi (*Ebu Davud, Cihad, 51; Tirmizi, Cihad, 30*), nişan atılan hedefler yerine konulmaması (*Müslim, Sayd, 59*), zevk için öldürülmemesi (*Nesai, Dahaya 42*) yolundaki emirleri de İslam'ın bu konudaki kapsamlı bakışını yeterince ortaya koymaktadır.

Dualarda Allah'ın Rahmeti İstenmelidir

○ وَاکْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءَ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ

- Bize bu dünyâda da iyilik yaz, âhirette de. Biz sana yöneldik. (Allah) buyurdu ki: "Azâbıma, dilediğimi uğrattırım; rahmetim ise her şeyi kaplamıştır. Onu, korunanlara, zekâtı verenlere ve âyetlerimize inananlara yazacağım." (*Araf,, 7/156*)
- إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا
- "O gençler mağaraya sığındılar: "**Rabbimiz, bize katından bir rahmet ver** ve bize şu işimizden bir çıkış yolu hazırla!" dediler." (*Kehf, 18/10*)